

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO NR. I-621 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Pagal Statistikos departamento duomenis, pastaruosius 5 metus stebimi neigiami demografiniai pokyčiai. Gimusių asmenų skaičius nuo 2015 m. mažėjo ir lyginant su 2020 m. gimstamumo rodikliais - sumažėjo net 22 procentais (2015 m. - fiksuota 31 475 gimusių asmenų, 2016 m. - 30 623, 2017 m. - 28 696, 2018 m. - 28 149, 2019 m. - 27 393, 2020 m. - 24 521).

Akivaizdu, kad dabartinė valstybės demografinė politika reikalauja pokyčių, o esami įstatymai, kuriais formuojama pagalba šeimoms - peržiūros, kad atitiktų šiandienos realybę.

Vienas tokių įstatymų - LR išmokų vaikams įstatymas. Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatyme numatyta 11 išmokų rūšių, kurių viena - vienkartinė išmoka vaikui (3 straipsnio 1 punktą). Visų nurodytų išmokų dydžio matas yra bazinė socialinė išmoka (toliau - BSI), kurios dydį tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir pagal kurį apskaičiuojamas išmokos dydis.

Pagal įstatymą, kiekvienam gimusiam, įvaikintam vaikui ar vaikui, kuriam globa nustatyta šeimoje ar šeimynoje, iki jam sukaks pusantrų metų, skiriama 11 bazinių socialinių išmokų dydžio vienkartinė išmoka vaikui.

Nepaisant to, kad pragyvenimo ir kainų lygis nuo 2015 m. didėjo, Bazinės socialinės išmokos dydis 2015-2019 m. buvo vienodas, o nuo 2020 m. kito labai nežymiai. 2015-2019 m. laikotarpyje BSI dydis siekė 38 eur, 2020 m. - 39 eur, 2021 - 40 eur. Atitinkamai, pagal galiojančią apskaičiavimo metodiką 2015-2019 m. vienkartinė išmoka kiekvienam gimusiam, įvaikintam vaikui ar vaikui, kuriam globa nustatyta šeimoje ar šeimynoje, iki jam sukaks pusantrų metų "į rankas" siekė 418 eur, 2020 m. - 429 eur, 2021 m. - 440 eur, nuo 2022-06-01 d. - siekia 506 eur.

Pats 11 BSI koeficientas nustatytas dar 2008 m. ir vėlgi nuo to laiko nesikeitė.

Šiuo įstatymo projektu siekiama šią universalią išmoką didinti nuo dabar nustatyto 11 BSI iki 20 BSI, kas reikštų, kad tuo atveju, jeigu BSI dydis, Vyriausybės nutarimu, 2023 m. būtų 46 eurai (toks dydis nustatytas nuo 2022-06-01 d.), tuomet vienkartinė išmoka kiekvienam gimusiam, įvaikintam vaikui ar vaikui, kuriam globa nustatyta šeimoje ar šeimynoje, iki jam sukaks pusantrų metų, būtų kone dvigubai didesnė ir siektų 920 eurų "į rankas" (dabar siekia 506 eurų).

Didesnės išmokos gimus vaikui ir įsivaikinus turėtų būti suprantama, kaip platesnės demografinės politikos dalimi.

Siūloma, kad įstatymas įsigaliotų nuo 2023 m. sausio 1 d.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Lietuvos Respublikos Seimo narys Gintautas Paluckas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatyme numatyta 11 išmokų rūšių, kurių viena - vienkartinė išmoka vaikui (3 straipsnio 1 punktą). Visų nurodytų išmokų dydžio matas yra bazinė socialinė išmoka (toliau - BSI), kurios dydį tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir pagal kurį apskaičiuojamas išmokos dydis.

Šiuo metu, pagal įstatymą, kiekvienam gimusiam, įvaikintam vaikui ar vaikui, kuriam globa nustatyta šeimoje ar šeimynoje, iki jam sukaks pusantrų metų, skiriama 11 bazinių socialinių išmokų dydžio vienkartinė išmoka vaikui.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Šiuo įstatymo projektu siekiama šią universalią išmoką didinti nuo dabar nustatyto 11 BSI iki 20 BSI, kas reikštų, kad tuo atveju, jeigu BSI dydis, Vyriausybės nutarimu, 2023 m. būtų 46 eurai (toks dydis nustatytas nuo 2022-06-01 d.), tuomet vienkartinė išmoka kiekvienam gimusiam, įvaikintam vaikui ar vaikui, kuriam globa nustatyta šeimoje ar šeimynoje, iki jam sukaks pusantrų metų, būtų kone dvigubai didesnė ir siektų 920 eurų "į rankas" (dabar siekia 506 eurų).

Siūloma, kad teikiamas Įstatymo projektas įsigaliotų 2023 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymas įtakos kriminologinei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Verslo sąlygoms ir plėtrai tokie pakeitimai neigiamos įtakos neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Jokių teisės aktų keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymo įgyvendinimui įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktus statistinius duomenis, paramą 2015 m. gavo - 32,95 tūkst. žm. (13,76 mln eur); 2016 m. gavo - 33,60 tūkst. žm. (14,04 mln. eur), 2017 m. gavo - 30,96 tūkst. žm. (12,95 mln. eur); 2018 m. gavo - 29,60 tūkst. žm. (12,40 mln. eur), 2019 m. gavo - 27,75 tūkst. žm. (11,59 mln. eur); 2020 m. gavo - 25,26 tūkst. žm. (10,79 mln. eur).

Išvedus vidurkį (2015-2020 m.) - projektuojamas paramos gavėjų dydis 2022-2025 m. siektų 30,02 tūkst. žmonių.

Pritarus įtvirtinti 20 BSI koeficiento dydį prognozuojamas kasmetinis lėšų poreikis 2023 m., 2024 m., 2025 m. siektų apytiksliai 28 mln. eurų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsakingų specialistų gauti statistiniai "Piniginės socialinės paramos gavėjai ir išlaidos 2000-2021 metais" duomenys.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Vienkartinė išmoka gimus vaikui.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Pareigos

Vardas ir pavardė